

**DEN
VELKLÆDTE
MAND**

DEN VELKLÆDTE MAND

KLASSISK
HERREMODE

TORSTEN
GRUNWALD

MED
PETER LUND
MADSEN

FOTO
HANS OLE
MADSEN

FORLAGET
VANDKUNSTEN

INDHOLD

PETER LUND MADSEN: FARVEL TIL IMPULSKØB

SIDE 6

1

PÅ SPORET AF DET KLASSISKE

SIDE 8

Dengang i Aarhus 11 / Den gode kvalitet 11 / Påklædningens fem pejlemærker 12 / Snit 12 / Farver og mønstre 12 / Stoffets tekstur 13 / Tøj til lejligheden 13 / Personlighed 14 / Påklædning versus fremtoning 14

2

JAKKESÆTTET

SIDE 16

Farvenuancer og mønstre 18 / Det rette snit 18 / Jakkesættets historie 20 / Detaljer og det personlige jakkesæt 24 / Manchetskjorten 29 / Skjortens kraver og manchetter 30 / Skjortestof og forarbejdning 32 / Jakkesættets lædersko 35 / Randsyede sko 38 / Håndsyede versus maskinsyede sko 38 / Et lille skogalleri 40 / Det traditionelle slips 43 / Slipsets fødsel 43 / Det sribede slips 44 / Det ensfarvede og mønstrede slips 45 / Jesse Langsdorfs moderne slips og alternativer 46 / Slipseknuder 47 / Sløjfen 49 / Strømper 50 / Brystlommelørklædet 51 / Eksempler på brug af jakkesættet 53

3

SPORTSJAKKEN

SIDE 60

Sportsjakkens historie 62 / Sportsjakkens bukser 63 / Sportsjakkens sko og tilbehør 65 / Sir Walther Scotts shepherds tweed 67 / Frøken Balfours estate tweed 68 / Håndvævet tweed fra Harris 69 / Prince of Wales 70 / Den blå blazer 71 / Andre sportsjakker 73 / Eksempler på brug af sportsjakken 76

4

TRØJEDRESS OG SOMMERTØJ

SIDE 82

Casual herremode 84 / Striktrøjens historie 84 / Let strik 85 / Strikmodeller 86 / Sweatre 88 / Skjorter, bukser og sko til fritid 92 / Kulørt sommer 95 / Hvid sommer 99 / Eksempler på brug af trøjedresset og sommertøjet 103

5

FESTTØJET

SIDE 108

Smokingens historie 110 / Smokingens normer 112 / Kjolesættet 116 / Jaket 120 / Citydress, diplomat og spencer 122 / Tøj til bryllup, konfirmation, barnedåb og begravelse 125

6

GARDEROBENS VEDLIGEHOJDELSE

SIDE 126

Behandling af jakkesættet 128 / Vask og strygning af skjorter 129 / Skopleje 131 / Skopleje trin for trin 132

7

OVERTØJET

SIDE 134

8

ØVRIGT TILBEHØR

SIDE 142

Undertøj 144 / Hatten 146 / Smykker 148 / Transport 150

9

AT OPBYGGE EN GARDEROBE

SIDE 152

10

MÅLKONFEKTION OG HERRESKRÆDDERI

SIDE 156

FORHANDLERLISTE

SIDE 164

Butikker i Danmark / Producenter af sko og jakkesæt / Håndsyede sko efter mål / Konfektionerede jakkesæt / Herreskrædderi i Europa / Skræddersyede skjorter

LITTERATUR

SIDE 167

REGISTER

SIDE 170

FARVEL TIL IMPULSKØB

Peter Lund Madsen

Any man may be in good spirits and good temper when he's well dressed.

Charles Dickens

En film om tilblivelsen af fotografierne til denne bog, hvor jeg optræder som fotomodel, ville kunne dokumentere den omhu, som Torsten Grunwald har lagt i bogens tilblivelse. Som en anden hofkonditor, der retter de sidste detaljer til på kronprinsparrets bryllupskage, har han sprunget rundt fuldstændig opslugt af arbejdet med at korrigere de sidste detaljer i min påklædning. Ikke en eneste fold, snip eller slipseknude måtte sidde forkert, før fotografen endelig fik lov at komme til.

På samme måde har forfatteren udvidet horisonten hos mig, når jeg har overhørt ham diskutere ”dobbeltmanchetter” med ligesindede, eller når han henført har udtalt: ”Se nu her, det er fantastisk, denne skjorte er så velsyet, at man ikke kan se, hvilken side der skal vende ind mod kroppen.” Torsten Grunwald er en passioneret kender af sit stof, og han har i den grad gjort sig umage med den bog, du nu sidder med i hænderne.

Men det er ikke kun derfor, man skal anskaffe sig og læse bogen. Bogen er et stykke kulturhistorie, og den fungerer som et kompas, hvis man som mand ønsker at reducere sine udgifter til tøj, ønsker at beskytte jordens ressourcer, og ikke mindst hvis man ønsker at være velklædt.

Engang brugte jeg alt for mange penge på impulskøb af tøj, som jeg alligevel aldrig blev glad for, eller tøj, som jeg alt for hurtigt kom til at se latterlig ud i. Sådan er det ikke længere. Med bare et lille indblik i

den klassiske herremode fik jeg en viden, der frigjorde mig fra min diffuse tøjusikkerhed og satte mig i stand til sikkert at navigere rundt i mine tøjindkøb. Jeg fik et perspektiv og et mål, og de ting, jeg har erhvervet mig siden, har næsten alle været velovervejede indkøb, og de er til stadig glæde.

Torsten Grunwald og hans ligesindede går hele vejen med skræddersyede habitter og skjorter, der er lige så fine indeni, som de er udenpå. De er den klassiske herremodes fyrtårne, der som de velklædte kvinder er med til at skabe stemning i gadebilledet. Her kan jeg slet ikke være med. Men det er ikke et enten-eller. Man kan have blivende fornøjelse af en sportsjakke, der er indkøbt i et stormagasin eller en lokal herretøjsforretning, hvis man forinden har tænkt over, hvad man mangler i sin garderobe, og får jakken rettet til hos en dygtig skrædder.

Jeg kan med god samvittighed erklære, at bogen indeholder alt, hvad man som mand behøver at vide om klassisk herremode. Læs den for underholdningens skyld og som et stykke dannelsesarbejde. Mit bedste råd er: Brug din nyerhvervede viden til at planlægge og raffinere dine tøjindkøb. Tænk dig om, og køb kun, hvad du faktisk behøver. Så vil du til sidst have en forbavsende lille, men alsidig garderobe, der er til daglig glæde og gavn. Du slår tre fluer i et smæk: Du sparer penge i det lange løb, du handler miljømæssigt forsvarligt og frem for alt kommer du til at se brandgodt ud.

PÅ SPORET AF DET KLASSISKE

Dengang i Aarhus **10** / Den gode kvalitet **11** /
Påklædningens fem pejlemærker **12** / Snit **12** /
Farver og mønstre **12** / Stoffets tekstur **13** /
Tøj til lejligheden **13** / Personlighed **14** /
Påklædning versus fremtoning **14**

DENGANG I AARHUS

Der var en fyr i gymnasiet, som ikke klædte sig som os andre. Han var casual i tøjet, men meget traditionel. I vinterhalvåret bar han fløjlsbukser, skjorte, fin striktrøje og et par hulmønstrede brune lædersko. Hans tøjstil åbnede mine øjne for klassisk herremode. Jeg så i hvert fald hans påklædning som fulden dt og funderede misundeligt over den, men måtte samtidig erkende, at den ikke var en mulighed for mig. Påklædningen var for anderledes, og jeg kunne slet ikke finde den form for tøj i de butikker, jeg besøgte.

Det blev ikke til de store ændringer i min påklædning i de første år efter gymnasiet. Jeg fortsatte som de fleste andre i en stil med jeans, t-shirt, trøjer og gummisko. Det var en uformel påklædning, som med små forandringer også dominerer verdens storbyer i dag. Jeg tænker, den tog sit udspring i 1950'erne, blandt andet med anderumper og læderjakker, og fortsatte med hippier og 68-oprørere. De sidstnævnte gjorde op med ”alt det forlorne”, som min far siden har forklaret mig. De ville være fri af samfundets stive konventioner og falske overflade. De ville den ærlige stil. Ud røg jakkesættet og stabile pejlemærker, og i stedet fik man flagrende gevandter, jeans, eksotiske tekstiler, andefødder og murerskjorter, der ikke skulle pakke den sande tilværelse ind, men lade den blomstre.

Man kan sikkert kalde det både bagstræberisk og sentimentalt, men i dag er det så den klassiske herremode, der tæller hos mig. Jeg takker nej til t-shirtens og gummiskoens regimente. Jeg vil have jakkesæt, lyse skjorter, slips, tweed, fine striktrøjer og lædersko. Jeg oplever, der ligger en frihed i det valg. Selv om den klassiske herremode har en tung historisk byrde, giver den stadig et stort rum, til at man må tænke selv og improvisere, og man slipper for at halse efter den hurtige mode i glittede magasiner og smarte butikker, hvis man går klassisk frem.

Min glæde ved den klassiske herremode betyder dog ikke, at jeg bliver godt humør, fordi jeg ser et jakkesæt. Et jakkesæt i sig selv giver jeg ikke point for. Det er ikke nok, at man klæder sig korrekt i henhold

til en tradition eller norm. Man skal først og fremmest klæde sig elegant og charmerende. Jeg ser det mere filosofisk sådan, at kunsten at klæde sig ligner kokekunsten og kunsten at skabe bygninger. De er udførelser, der er til for mennesker. Mad skal smage, og bygninger behage. Kunsten at klæde sig er ligeledes en brugskunst. Den skal fornøje en selv og dem, man møder. Den skal skabe glæde. Påklædningskunstens gebet er ikke de erkendelsesmæssige skred, som den ægte kunst kan fremkalde. Den ægte kunst kan tillade sig alt muligt, også at være grim. Den kan og skal gå uhindret efter sandheden – uanset, om den viser sig at være en skinbarlig lort på dåse.

Alt det tænkte jeg ikke over, da jeg som godt og vel 20-årig endelig nåede frem til den klassiske garderobe. Her var jeg med ét i begærets vold. Jeg ville ekvipere mig som en kultiveret mand. Det kostede penge, mange penge, og mine ønsker stod ikke mål med min økonomiske formåen. Derfor blev mine køb meget velovervejede. Den bedste erhvervelse var to pullovere, som jeg fandt hos Harder på gågaden i Århus. De var af lammeuld, farverne var marineblå og vinrød, og brystudskæringen var dyb og v-formet. Ærmemanchetterne var desuden strikket, så jeg skulle folde dem en gang tilbage og lade skjortemanchetterne stikke et par centimeter ud, når jeg havde fået pulloveren over hovedet. Det eneste logo var mærket i nakken, der forvissede mig om, at jeg havde købt den rene vare fra Hawick i Skotland. De to pullovere var befriende i et modebillede maltrakteret af designerdetaljer. De fulgte stringent en klassisk opskrift, der ikke skelede til tingeltangel.

Pullover-købet markerede skiftet fra modeforvirret ung mand, der svingede fra det ene vejspor til det andet. Nu var det af sted på den klassiske stils fastforankrede jernbaneskiner. I årene efter kunne jeg stadig falde for modegriller, men køreplanen var lagt, og den hed jakkesæt, tweed, fløjl, lyse skjorter, slips, lange strømper og lædersko.

Jeg ville være den velklædte mand.

1

DEN GODE KVALITET

Kvalitet har en afgørende funktion i den klassiske herremode. Jakkesættet bliver en død skal, hvis ikke det passer ejermanden rent fysisk og mentalt. Tøj skal se ud, så man forstår, det er ejermandens tøj og ikke et kostume. Og tøj skal være godt forarbejdet. Et dårligt syet jakkesæt af tarvelige materialer, men i smart snit, kan på afstand charmere, men skuffer uundgåeligt ved nærmere bekendtskab. Det kan ikke ældes med ynde, men bliver bare slidt og grimt. Samme vilkår omfatter skoene. De bedste lædersko patinerer smukt, og kan leve i både 10 og 20 år, hvis man skifter sål og reparerer syninger, når der er behov for det. Dårlige lædersko bliver bare lumpne med alderen, og passer de foden dårligt, er der kun én vej frem, og det er hurtig deroute.

Den klassiske herremodes tætte forbindelse til kvalitet var med fra begyndelsen. Man skal tilbage til sidste halvdel af 1700-tallet. Pudder, paryk og brocher svandt ind. Det franske hof og adelen, der havde dyrket den ødsle stil, endte deres dage på skafottet, da den franske revolution brød ud i 1789. I stedet fik moden og specielt herremoden en ny borgerlig enkelhed over sig, ankommet fra England, hvor dandyen George Bryan Brummell, også kendt som Beau Brummell, viste vejen. Han havde arvet en pæn formue og havde en fantastisk evne til at føre sig frem. Hidtil var det kongen, hoffet og den allerøverste elite, der også havde bestemt moden i England og andetsteds, men Beau Brummell, der kom fra borgerskabet, brød monopollet. Han blev toneangivende for den gode smag i London og i en sådan grad, at også kronprinsen efterlignede hans stil og begyndte at hænge ud med ham.

Beau Brummell dyrkede efter datidens normer en ekstremt underspillet påklædning og viste, hvordan man brugte den engelske ridedragt fra landet i Londons gader og stræder. Dragten bestod af en blå uldfrakke med afskårne skøder foran, også kaldet en kjøle, gule tætsiddende bukser kaldet pantalon, sorte støvler, hvid kravat og en høj sort hat, som ellers blev båret under rævejagten.

Den velklædte mand blev med Beau Brummell detaljernes mand. De små virkemidler blev de mar-

kører, der adskilte den elegante mand – ”the gentleman” – fra klovn og udyret. Frakkens smukke pasform og snit blev voldsomt eftertragtet ligesom skræddere, der formåede at forme tøjet, nød stor anseelse. Beau Brummell selv havde sin gang hos flere skræddere i London, og for at sikre sig, at pasform og snit på frakke og pantalon blev lydefri, besøgte han gerne skrædderen otte-ni gange under tilvirkningen. Hattemageren, skjortemageren og skomageren fik tilsvarende centrale roller. De måtte udvikle deres færdigheder, så de kunne præstere de ganske små forskelle, som adskilte det bedste fra det næstbedste. Og de fremragende blev belønnet med klingende mønt og et trin op ad statusstigen. Den nye herremode, der voksede frem i London og hurtigt spredte sig til kontinentet og Amerika, hvilede i udstrakt grad på håndværkernes kunnen og evne til at levere kvalitet.

Sådan fortsatte det helt frem til 1950'erne og 1960'erne. Ønskede man sig som mand den ypperste påklædning og de bedste sko, måtte man afgive en bestilling hos herreskrædderen og skomageren. De fabriksnyede varer kunne ikke, på trods af teknologiske fremskridt, levere den kvalitet og personlighed, som den gode håndværker kunne frembringe.

I dag er situationen anderledes. Det allerbedste fabriksnyede tøj har nået et højt kvalitetsniveau, og sko, der er limet sammen på fabrik og ikke syet som hos håndskomageren, kan holde flere år. Samtidig er fabriksfremstillet tøj og sko faldet i pris i forhold til håndværkerens frembringelser. Så det ægte skræddersyede jakkesæt og de ægte håndlavede sko er blevet sjældenheder, og en omkostningsfuld omgang. Alligevel vil de, der går vældigt op i den klassiske herremode, hævde, at det i sidste ende kun er den dygtige herreskrædder, skjortemager og skomager, der kan skabe fundamentet for den særdeles velklædte mand. Det er hos håndværkeren, man erhverver sig en garderobe, der holder, passer og flatterer. Det er dér, man får sig påklædning i stedet for udklædning.

Når det så er sagt, må man også bøje sig for virkeligheden. Ikke alle har råd til eller ønsker at bruge de penge, som håndværk koster, og man behøver da heller ikke at bruge en formue for at blive klassisk

velklædt. God smag og evnen til at se og kombinere konfektioneret (fabriksfremstillet) tøj kan føre til et glimrende resultat. Når jeg fremhæver skrædderi og håndværk, skyldes det også, at konfektionsindustrien til tider markedsfører sine produkter, som var de luksus – indforstået, som var de håndlavede efter alle kunstens regler – og nogle gange til horrible priser. For de samme midler kan man lige så godt tage springet og købe genuint håndlavede tøj og sko.

PÅKLÆDNINGENS FEM PEJLEMÆRKER

Al god påklædning kræver engagement. Det skal være en fornøjelse at tage tøjet på, ikke en træls rutineopgave, man ikke føler sig til stede i. Slipsset skal bindes på ny hver morgen og ikke trækkes færdigbundet over hovedet. Man skal nyde at iføre sig den nystrøgne skjorte og knappe den. Man skal gå nysgerrigt til de gamle figurer hver gang. Lige gyldighed vil uvægerligt reducere ellers fine klædningsstykker til klude.

Men engagement er ikke nok. Hvis påklædningen skal blive en helhed, skal andet og mere lykkes. Det er efter min erfaring afgørende at skele til følgende pejlemærker, hvis man vil være velklædt:

- Snit
- Farver og mønstre
- Teksturer
- Situation
- Personligt temperament og fysik

At efterligne den herskende mode, betyder derimod mindre.

SNIT

Tøj skal på den ene side have et snit, der passer til personens særlige statur, blandt andet rundt om skulderregionen, og samtidig skal det give bevægelighed og være komfortabelt. Tøjet må hverken være for stort eller for småt. På den anden side skal det have et snit, der flatterer personens statur og proportioner. Tøjet

skal diskret forskønne figuren. Den tynde og ranglede mand kan for eksempel have gavn af en vis vidde i snittet, mens den smalskuldrede statur kan forædles ved lidt polstring i jakkens skuldre.

FARVER OG MØNSTRE

Farver og mønstre skal bringe liv og energi ind i påklædningen og samtidig harmonere. Man må godt spille høj musik, men det må ikke være muzak.

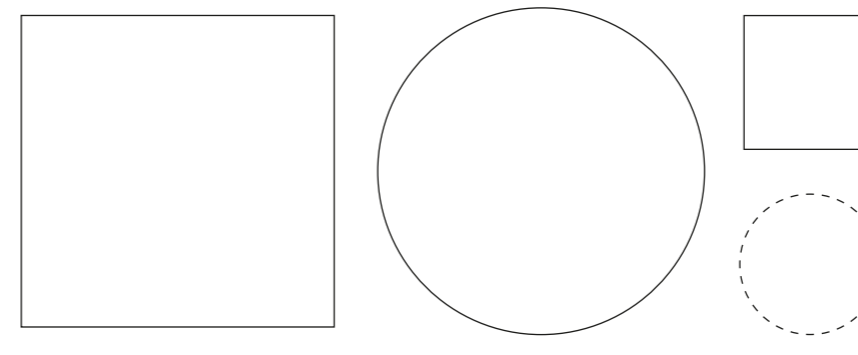
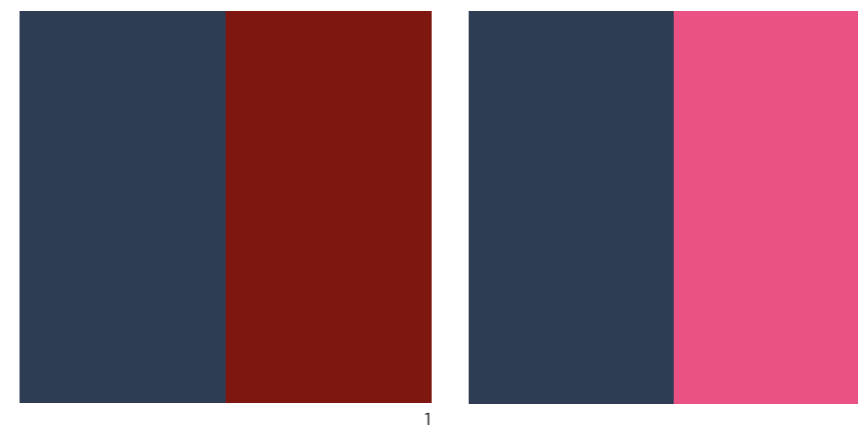
De traditionelle farver i den klassiske herremode er blå, rød, brun og grøn og dertil kommer sort, grå og hvid. Slips og skjorte kan inkludere flere farver, for eksempel orange, gul og lilla.

De vellykkede farvekombinationer indeholder ikke bare en forskel, men i reglen også en lighed. Det vinrøde slips har en anden kulør end det marineblå jakkesæt, men de to farvers dæmpede lysstyrke og mætningsgrad er omtrent den samme, og der opstår en harmoni. Det kongeblå eller mørkeblå slips har en anden lysstyrke end den lyseblå skjorte, men beklædningsdelene harmonerer gennem den fælles blå kulør. Efter samme logik vil et pink slips stå godt til en lyseblå skjorte, fordi de ikke blot adskiller sig gennem kuløren, men også ligner hinanden gennem lysstyrken og mætningsgraden. Hvis man ser og anvender farver, bør man altså dosere en blanding af forskelle og ligheder inden for kulører, lysstyrke og mætningsgrad.

Der er dog flere måder at håndtere farver på. Man kan også skelne mellem kolde farver og varme farver og bruge paletten inden for en af de to kategorier. Et traditionelt greb er for eksempel at bygge en påklædning over grå, hvid og blå i kolde farvenuancer eller brun, off-white og rød i varme nuancer.

Mønstre er mindre komplicerede end farver. Ofte er det slet ikke selve mønstret, men alene mønsterstørrelse og til dels graden af tydelighed i stregen, der skaber en virkning. En storstribet skjorte er eksempelvis langt mere larmende end en fint stribet skjorte, der på afstand kan syne som en ensfarvet skjorte. Mange vil i øvrigt i den sammenhæng vælge at dæmpe en storstribet skjorte med et ensfarvet og mønsterløst slips. Men kan dog også gå offensivt

1

1 Marineblå og vinrød er forskellige kulører, men har ca. samme valør og mætningsgrad

2 Marineblå og pink adskiller sig ved både kulør og valør.

3 Mønstre i påklædningen, her eksemplificeret ved en figur, adskiller sig eller ligner hinanden typisk ved form, størrelse og tydelighed i stregen.

til værks og vælge eksempelvis et slips med prikker, der størrelsesmæssigt matcher striberne på den storstribede skjorte og dermed skabe en harmoniserende relation midt i al stribe-larmen.

Hvis man destillerer farver og mønstre hver for sig, skal man til sidst huske, at de i praksis hænger sammen. Sker der en masse på farvepaletten, kan det være en god ide at holde igen på mønstrene og måske helt undgå dem. Til gengæld kan der være plads til at skrue op for mønstrene, hvis farvebrugen er enkel og dæmpet. Et antræk bestående af marineblåt jakkesæt, lyseblå skjorte og kongeblåt slips kan for eksempel få lidt mere liv gennem mønstre i slips, habitstof og skjortestof.

STOFFETS TEKSTUR

Klædestoffer har konsistenser og overflader, som kaldes teksturer. De egenskaber skal med, når man klæder sig på. Den grove tweedjakke har noget til fælles med bukser i en kraftig jernbanefløj. Den glatte fintvævede koksgrå habit hænger godt sammen med et par sorte lædersko i glat læder. Skjorten i det løse oxfordstof matcher pulloveren i lammeuld og fritidsjakken.

Teksturer tilhører med andre ord en genre, fysisk og historisk, og leder i et bestemt klædningsstykke så at sige efter teksturer i samme genre, samtidig med de enkelte stykker bevarer deres egenart. Nogle teksturer er dog mere fleksible end andre. Den glatte lyseblå skjorte kan både bruges med det mørke jakkesæt, tweedjakken og striktrøjen. Laksko, som godt nok er læder, ikke stof, dur kun til særligt fint aftentøj.

TØJ TIL LEJLIGHEDEN

Påklædningen skal også nynne med på lejlighedens melodi. Når vi klæder os på, skal vejr, aktiviteter og mødet med andre mennesker indgå i vore overvejelser. En nålestribet habit på byggepladsen og overallsser. En kontoret foran computeren er åbenlyst dårlige valg.

I den klassiske herremode taler man om lejlighedens grad af formalitet og de ønsker til tøjet, der ligger deri. Formelle lejligheder er bryllup, begravelse, premiereforestillinger og andre ceremonielle begivenheder. Da bør tøjet omhyggeligt vælges, som traditionen foreskriver, eksempelvis et jaketdress til brylluppet om dagen og en smoking eller et kjolesæt til bryllupsmiddagen om aftenen. De halvformelle og specielt de uformelle lejligheder er mindre låst. De halvformelle og uformelle lejligheder kan spores til et gammelt engelsk skel mellem by og land. Landet har stået for fritid og fornøjelser, for eksempel jagt. Blandt bønderne har der været plads til spraglet og afslappet brug af tøjet som storternede tweedsæt og kulørt strik. Omvendt har byen dikteret mere formel påklædning, især inden for forretning og politik. Normen har været, at sagen er sagen, og det mørke jakkesæt, der nedtoner det personlige udtryk, har været løsningen.

Udyret dækker sig til. Den rige mand og fjolset pynter sig. Den elegante mand klæder sig.

Honoré de Balzac (1799-1850)

Lejlighedens indflydelse på tøjet har på flere måder mistet sin betydning, og i dag sætter man sine slidte jeans, som man vil, uanset hvilke ærinder man har. Men man må ikke lukke ørerne for den melodi, som trods alt stadig udgår fra lejligheden. Men kan stadig sige, at formelt tøj til en uformel begivenhed er latterligt, og at uformelt tøj til en formel begivenhed er respektløst. I hvert fald i den klassiske herremode.

PERSONLIGHED

Tøj bør spille sammen med omgivelserne, men skal også udtrykke den enkeltes personlighed. Tøj må ikke blive et dække eller en løgn. Man skal ikke trække i mørkeblåt jakkesæt, hvid skjorte og sorte sko, hvis man oprigtigt føler sig som en professor i fløjlsbukser, tweedjakke og pibe i mundvigen. Samtidig skal man være åben over for, at man kan have flere temperamenter, og at personligheden måske nogle gange mest er til det mørkeblå jakkesæt og andre gange til tweedjakken.

Princippet om, at tøjet skal repræsentere en selv, og ikke omvendt, omfatter også det helt konkrete personlige udseende. Et par klare blå øjne suppleres måske godt af et kongeblåt slips, og brune øjne kan have en subtil forbindelse til et par brune sko. Den blege og lysblonde kan eventuelt vinde ved at undgå kolde påklædninger i koksgrå og mørkeblå og sørge for at få lidt varme ind, for eksempel via et rødt slips. Der er ikke et skema, man mekanisk kan følge, men forholdet mellem egne farver og tøjets farver er en overvejelse værd for at skabe sammenhæng mellem mand og dragt.

PÅKLÆDNING VERSUS FREMTONING

Der er dem, der siger, at ”det indre” er vigtigere end påklædning og i øvrigt påvirker den samlede fremtoning mere end tøjet. De har fuldstændig ret. Et skræddersyet sæt tøj gør ingen gentleman. Humor, charme, moral, begavelse og flere andre egenskaber er vigtigere end et godt sæt tøj. Kropsbevægelse og holdning er også en del af fremtoningen. Masaien på savannen er elegant, når han glider af sted med sin stok, og sydeuropæerens ranke holdning under aftenuren gennem byens gader har et værdigt udtryk over sig. Ansigtets grimasse er et andet element, der influerer på fremtoningen. Man kan tænke på Pablo Picasso, der tegner en magisk signatur med blik og ansigtsfolder. Stemmen er en yderligere komponent, der skaber en fremtoning. En skuespiller som Nis Bank-Mikkelsen er for mange jo nærmest ét med sin dybe, melodiske stemme.

Fremtoning er altså ikke et entydigt begreb. Det er bredt, og det flyder ud, hvis man prøver at spidde det. Fremtoning kan referere til alle mulige udtryk, der begynder i det indre og bliver til billeder, lyde og dufte. At arbejde med sin fremtoning nærmer sig en eksistentiel opgave, der peger indad, mens opgaven med at klæde sig godt er anderledes praktisk og udadvendt. Den har noget med tøj at gøre, og hvordan man hver især sætter det sammen. Man kan rent faktisk øve sig på at blive velklædt og hurtigt blive bedre.

”Vær først og fremmest en god håndværker. Det vil ikke hindre dig i at være et geni,” som den franske maler Pierre-Auguste Renoir skulle have sagt.

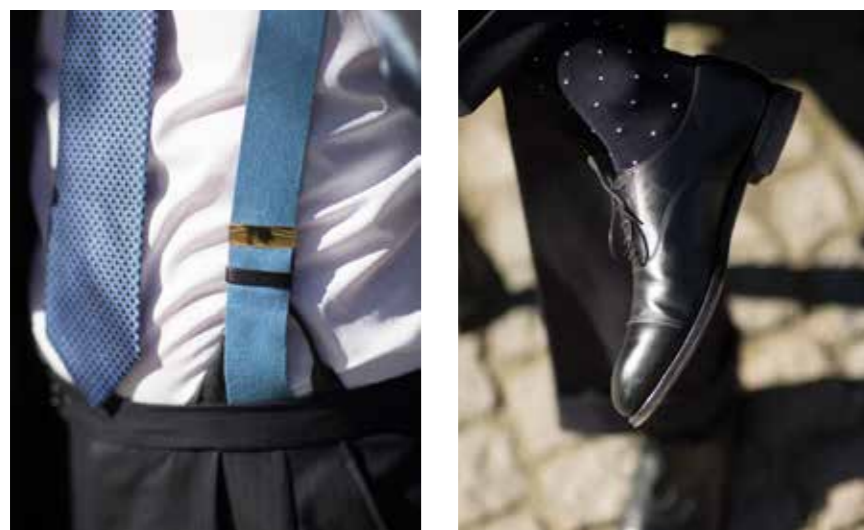

1 Forfatteren på Thorvaldsens Museum.

JAKKESÆTTET

Farvenuancer og mønstre **18** / Det rette snit **18** /
Jakkesættets historie **20** / Detaljer og det personlige
jakkesæt **24** / Manchetskjorten **29** / Skjortens kraver
og manchetter **30** / Skjortestof og forarbejdning **32** /
Jakkesættets lædersko **35** / Randsyede sko **38** /
Håndsyede versus maskinsyede sko **38** / Det traditio-
nelle slips **43** / Slipsets fødsel **43** / Det stribe-
de slips **44** /
Det ensfarvede og mønstrede slips **45** / Jesse Langsdorfs
moderne slips og alternativer **46** / Slipseknuder **47** /
Sløjfen **49** / Strømper **50** / Brystlommeørklædet **51** /
Eksempler på brug af jakkesættet **53**

FARVENUANCER OG MØNSTRE

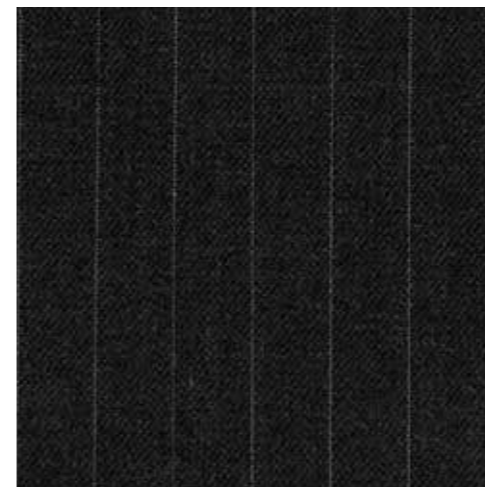
Et jakkesæt (en habit) består af en jakke, et par bukser og eventuelt en vest af ens stof. Jakkesæt er hovedsagelig marineblå eller koksgrå i dagens verden af forretning og politik. Jakkesæt i lysere grå og blå nuancer og tillige brune jakkesæt møder man også engang imellem. De er vel at mærke ligeså fulgyldige medlemmer af jakkesættets klub som de mørke, men trinnet mindre formelle. Lysere grå og blå nuancer er i øvrigt mest til et solrigt forår og sommer.

Sorte jakkesæt ser man tit i Fjernøsten, men de er sjældne i konservative kredse i Europa og Amerika. I Vesten har sorte jakkesæt været reserveret til særlige lejligheder. Man kaldte sorte jakkesæt for "søndags-tøjet" i Danmark, fordi man trak i det til kirkebesøg, herunder begravelser. I England tog det engelske arbejderparti Labour i begyndelsen af 1900-tallet en form for patent på sorte jakkesæt og tilføjede det aspektet af en oprørets dragt. Designere, arkitekter og andre i den kreative branche har også haft et godt øje til det sorte jakkesæt og dets oppositionelle potentiale.

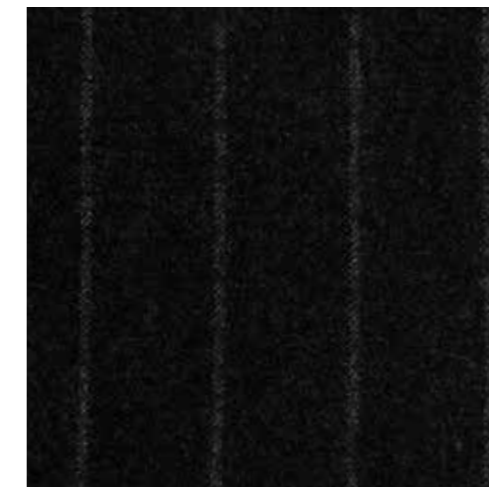
Man kan diskutere længe, hvad der kan være af symbolsk forskel på marineblå og koksgrå jakkesæt. En marineblå habit syner måske en anelse mere fornem end en koksgrå habit, der til gengæld er mere neutral og alsidig. Vævning og mønstre spiller her en rolle. Tern trækker mod det flamboyante, mens striber tilfører pondus og formalitet. En nålestribet habit er jo et helt billede på den gammelkonservative bankmand, forretningsmand eller advokat. Man skal dog være opmærksom på, at mønstrede habitter – både sribede og ternede – er daghabit, fordi mønstrede habitter får et grumset skær i aftenbelysning.

DET RETTE SNIT

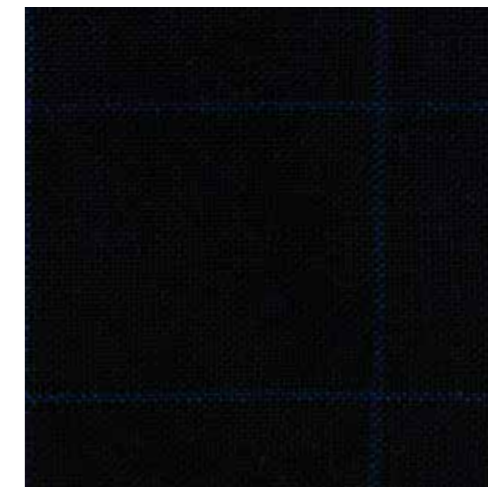
Jakkesæt kan på afstand ligne hinanden i en sådan grad, at de minder om uniformer. Ved en nærmere betragtning er det dog ofte, som om et sæt fungerer bedre end et andet. Det kan skyldes manden, som bærer det, fordi han forstår at føre sig frem, så tøjet

Nålestriber

Kridtstriber

Tern

Koksgråt stof

Marineblåt stof

- 1 Nålestriber kan tilføre blå og grå habitter et fornemt og magtfuldt strejf. De egner sig dog ikke som aftenhabit.
- 2 Kridtstriber forbindes særligt med vinterhalvårets bløddluvede toradede flannelshabitter.
- 3 Tern kan give en forretningshabit et sofistikeret og nonchalant udseende. Det er vigtigt, de er diskrete, hvis man vil forblive i genren af forretningshabit.
- 4 Klædestoffer i koksgrå nuancer er de mest anvendte habitstoffer i dag.
- 5 Marineblåt stof kan anses som graden finere end koksgråt stof.

får en særlig aura. Men det kan også skyldes, at det ene sæt har et bedre snit end det andet. Snittet har med andre ord stor betydning for, hvor vellykket et jakkesæt er. I den mere formelle del af den klassisk herremode, hvor virkemidler er tonet helt ned, synes snittet vigtigere end farver, mønstre, materialer og forarbejdningen. Uden et godt snit, intet godt sæt tøj.

Et godt snit er, når jakkesættet på den ene side er tilpasset en krops særkende og på den anden side proportionerer og forædler samme krops linjer. Man kan helt enkelt se det sådan, at det velfungerende snit har et indre, der vedrører komfort, og et ydre, der ved-

rører skønhed. Komfort indebærer, at selv det snævre jakkesæt er skåret, så man ubesværet kan bevæge sig i det og gøre hverdagsting som at køre bil, eller bare sætte sig på hug og binde snørebåndet.

Komfort er dog ikke nok. Man må også forlange, at snittet løfter personen en smule. Skulderkonstruktion, taljering, jakkens længde og så videre skal diskret forskønne ejermændens statur.

Gennem 1900-tallet har et af målene i forædlingsprocessen været maskulinitet, forstået meget konkret som et robust skulderparti og en adræt krop. Men det har ingenlunde været et entydigt skønhedsideal, og